

De natuur in september (3)

NATUURDAGBOEK

Curaçao kent ook seizoenen, maar dan in concepten van droge tijd, regentijd en de overgangsperioden hiertussen. Met de afbakening van de door de mens gecreëerde kalendermaanden is er elke maand wel iets bijzonders te ontdekken in de semi-aride ecologie van het eiland. In 2024 schreef ik voor elke maand een ‘Natuur in...’-artikel met de spotlight op de meest interessante natuurverhalen die iedereen met een beetje interesse zelf kon observeren. Dat was slechts het tipje van de ijsberg. Daarom ook in 2025 een geheel nieuwe serie voor elke maand, met weer totaal andere verhalen. Geniet ervan en ga zelf ook naar buiten om deze verhalen zelf te ervaren!

TEKST EN FOTO’S MICHELLE PORS-DA COSTA GOMEZ

Trekvogel: De Pectoral sandpiper of Gestreepte strandloper wordt zo'n 23 centimeter groot.

Trekvogel: De American redstart of Amerikaanse roodstaart is een druk vogeltje dat op insecten jaagt in onder andere bomen als de Wayaca en de Brasia. De gewaaiarde rode staart is indicatief.

Trekvogel: De Solitary sandpiper die door kajakkers is gered uit zee.

Trekvogeltijd in full swing

Eind juli arriveren de eerste oververmoeide trekvogels al op ons eiland, in augustus neemt het aantal redelijk toe. Maar het is de maand september waarin de start van het trekvogelseizoen echt begint. Wie een beetje oplet ziet dat er ‘ineens’ zwaluwen te zien zijn op het eiland met op bepaalde plaatsen hele ‘wolken’ van deze bijzondere dieren. De eerste zwaluwen arriveerden al medio augustus op het eiland, een voorbode van de zwerf aan vogels die eraan komt. Deze minuscule vogeltjes komen uit Noord Amerika en vliegen de hele afstand naar ons eiland af om hier even een paar dagen of enkele weken te pauzeren en bij te tanken op het gebied van water, voedsel, energie en kracht. Om dat te doen hebben ze niet alleen een veilige rustige rustplaats nodig om te zitten en bij te komen maar ook zoet water om te drinken en daaraan verbonden een behoorlijke hoeveelheid insecten om hun energieniveau weer op te krikken. Hun aankomst op het eiland correleert met een periode waarin vaak al wat regenbuien zijn gevallen en er dus vliegen, muggen en andere vliegende insecten zijn, het voedsel voor deze lange afstandsvliegers. Een omgeving zoals de waterbakken van de waterzuiveringsinstallatie van Klein Hofje maar ook de zoetwaterbassins van golfbanen zijn dan ook een ware traktatie voor deze dieren aangezien er niet alleen water is om te drinken maar ook een scala aan insecten.

Toch is het niet altijd rozengeur en maneschijn voor deze vogeltjes. De afgelopen jaren worden de aantallen vogels die

de overtocht overleven steeds minder. Dat heeft verschillende oorzaken. Er is een enorme daling van insecten in hun thuisland waar ze vandaan komen als gevolg van grootschalig gebruik van insecticiden. Daardoor hebben ze vaak niet het streefgewicht dat ze nodig hebben aan het begin van hun reis en zijn de vetreserves niet voldoende om de gehele overtocht aan energie te leveren. Daarnaast krijgen de vogels ook een enorme hoeveelheid toxische stoffen binnen bij het aanvullen van hun vetreserves voordat ze op trektocht gaan. Deze stoffen lossen op in het opgeslagen vet en komen dan in verhoogde concentraties weer vrij in de bloedbaan van de vogels als het vet wordt ingezet voor de trektocht. Dat zorgt voor vergiftiging van de vogels waardoor ze vaak zelf boven open zee, het leven laten en de tocht dus niet overleven.

Wanneer de zwaluwen aankomen op ons eiland zijn ze niet alleen vel over heen, ze kunnen vergiftigingsverschijnselen hebben en zijn dus ook gewoon doodmoe van de over-

tocht. Daardoor willen ze soms wel eens uit de lucht naar beneden vallen en daarbij terechtkomen op ongelukkige plekken, zoals een drukke autorijbaan. Veel worden dan ook verkeersslachtoffer.

Maar het zijn niet de verschillende soorten zwaluwen die op het aankomen in september, ook grote hoeveelheden strandlopers en plevieren leggen nu grote afstanden af op weg naar hun uiteindelijke overwinteringsgronden in Zuid Amerika. Enkele soorten kunnen de afstand vanuit hun broedlocatie in Alaska naar hun overwinteringsgronden in Patagonië vrijwel moeiteloos afleggen. Mits ze onderweg hun vaste rustplekken en eetplekken kunnen vinden. Dat is de reden dat wetlands en kuststroken op eilanden als de onze essentieel zijn in een goede afloop van hun herfstmigratie. Daar vinden ze voedsel om hun vetreserves weer op te bouwen om de reis te kunnen vervolgen en ook de rust om bij te komen.

Het komt redelijk vaak voor dat trekvogels tijdens hun reis, van vermoeidheid een schuil-

Trekvogel: De Short-billed dowitcher of Kleine grijze snip blijft soms hangen op het eiland en overwintert in kleine groepjes.

Boerenzwaluwen zijn het meeste te zien op Curaçao tijdens de trektijd.

rustplekje zoeken aan boord van schepen en jachten op zee. Op internet doen veel filmpjes de ronde van mensen op cruiseschepen of op jachten en andere boten, die ineens kleine zangvogeltjes of strandlopers en plevieren en soms zelfs roofvogels vinden op de boot. Deze vermoeide vogels hebben dan het geluk dat ze op relatief veilige plekken kunnen uitrusten om vervolgens hun reis te hervatten. Veel individuen hebben dit geluk echter niet en komen in zee terecht. Hier koelen ze zo snel af, als ze überhaupt al kunnen zwemmen, dat ze snel overlijden. Zo komen er helaas dui-zenden vogels tijdens de trek vroegtijdig aan hun einde. Een enkele keer wordt een dergelijk drijvend dier langs de schepen gevonden door kleinere bootjes of bijvoorbeeld door mensen die aan het kajakken zijn. Dat gebeurde een stel natuurliefhebbers onlangs die met hun kajak langs de kust van het eiland aan het varen waren in de nabijheid van Westpunt. Ze haalden de doorweekte vogel uit het water en lieten het dier rustig bijkomen op de kajak om

het vervolgens langs de kust in de schaduw neer te zetten. Het dier, een Solitary sandpiper, heeft zijn avontuur dankzij deze actie hoogstwaarschijnlijk overleefd.

De foto's bij dit artikel tonen een aantal van de trekvogelsoorten die nu in deze maand op verschillende plekken op het eiland te vinden kunnen zijn.

De eerste bloemetjes op droge vlakten

Zelfs in de droge tijd zijn er op hele droge stukken op het eiland kleine kruidachtige planten te vinden die bloemen hebben. Denk bijvoorbeeld aan de Banana di ref die zelfs in de meest moeilijke omstandigheden de roze bloemetjes draagt. Zodra er wat regen valt gaan er echter ook andere kleine plantjes bloemen produceren al moet je soms echt met je neus op de grond lopen om ze te zien. Heb je ze eenmaal gevonden dan kun je je bijna niet voorstellen dat je ze ooit over het hoofd hebt kunnen zien omdat ze prachtig gekleurd zijn in hun delicaatheid. Een goed

voorbeeld is de zogenaamde Chananá (*Evolvulus convolvuloides*). Dit is een klein plantje dat liggend over de grond groeit en prachtige diepblauw-lila bloemen krijgt die ongeveer een centimeter in doorsnede hebben. De bloemen worden graag bezocht door allerlei insecten zoals bijen, wespen, mieren, vlinders en motten die maar al te graag een zoet drupje nectar lusten in het verdere dorre landschap. Ook hagedissen lust de verse bloemblaadjes graag en de allereerste bloemknoppen zullen deze hongerige reptielen niet overleven. Het plantje is te vinden op onder andere de vlakten van Hato/San Pedro waar het groeit op plekken zoals de locaties van de windmolens.

Trekvogel: De Totolika di awa, Ruddy turnstone of Amerikaanse steenloper is bijna het hele jaar op ons eiland te vinden, en vertrekt alleen in de lente om in Noord-Amerika te broeden.

Trekvogel: Semi-palmated plover of Amerikaanse bontbekplevier.

Het bloemetje van de Chananá (*Evolvulus convolvuloides*).

Online natuurinformatie

Op www.caribbeanfootprint.com delen we wetenschappelijke informatie over de lokale natuur op een publieksvriendelijke manier door middel van korte omschrijvingen, volledige artikelen, foto's, video's, interviews, documentaires, rapportages en publicaties. In een nieuw magazine-achtig jasje met posts in het Nederlands en Engels. Onderwerpen zijn onder andere geologie, ecologie, flora, fauna, milieu en meer.

Informatie over vogels op Curaçao, en de lokale natuur in het algemeen kan terecht op twee verschillende websites. Op www.birdwatchingcuracao.com is informatie te vinden over specifiek vogels, met aandacht voor nieuwe waarnemingen, bird monitoring, vogelidentificatie en ook hoe je zelf aan de slag kan met birdwatching.

Mailinglist voor natuurpublicaties en andere activiteiten

Wie interesse heeft in de ontwikkeling van nieuwe boeken, natuurartikelen en andere publicaties omtrent de natuur van Curaçao, inclusief workshops, cursussen enzovoort kan

zich aanmelden voor onze nieuwe mailinglist. Zodra we leuke updates hebben krijgt u vanzelf een mail met alle noodzakelijke informatie op een rij. Wilt u op de mailinglist stuurt u dan een mail naar michelle.dacostagomez@gmail.com

Verkooppunten nieuw natuurboek

Het nieuwe natuurboek 'Zoogdieren, reptielen & amfibieën van Aruba, Curaçao en Bonaire' is nu te koop bij Boekhandel Bruna in Zuikertuintje Mall, bij Landhuis Bloemhof en bij het Jewish Cultural Historical Museum in Punda. Binnenkort volgen enkele nieuwe verkooppunten. Zodra die bekend zijn worden die ook aangekondigd.

BOEKDETAILS:
TITEL: Zoogdieren, reptielen & amfibieën van Aruba, Curaçao en Bonaire
AUTEURS: : Michelle Pors-da Costa Gomez en Léon Pors
TAAL: Nederlands met soortnamen in het Nederlands, Engels, Papiaments en wetenschappelijke namen.
ISBN-NUMMER: 978-90-834193-0-5
PUBLICATIEDATUM: Mei 2025